

Het werk van Werkgroep Behoud de Peel

Veel van de landelijke problematiek op het gebied van natuurbeheer en -herstel komt samen in het Peelgebied. Deze regio bevat waardevolle natuurgebieden (o.a. Deurnese Peel, Mariapeel, Grootte Peel en Sarsven/De Banen), maar is ook één van de meest intensieve landbouw- en veeteeltgebieden van ons land. Dat staat op gespannen voet met het behoud en het herstel van de Peelnatuur.

Het hoofddoel van Werkgroep Behoud de Peel is om de Peel minder kwetsbaar te maken voor negatieve beïnvloeding van buitenaf.

Hieronder een greep uit de belangrijkste acties van WBdP van de afgelopen 45 jaar.

Grensbescherming

Vanaf halverwege jaren zeventig werd er in Deurne en omgeving actie gevoerd tegen het veen afgraven in de Deurnese Peel door gemeente Deurne. De Grootte Peel en de Mariapeel waren toen al lang beschermd. In 1978 werd daar Werkgroep Behoud de Peel (WBdP) uit opgericht, die de acties voortzette. In 1980 leidde dat tot de aanwijzing van de Deurnese Peel als beschermd natuurmonument.

In 1979 kon WBdP het ook voorkomen dat het Peelrestant 'het Grauwveen', in gemeente Horst, door de particuliere eigenaar grotendeels werd afgegraven.

De Deurnese Peel en het Grauwveen maken inmiddels deel uit van het Natura2000-gebied Deurnese Peel/Mariapeel/Grauwveen.

Beheerswerk

Meteen nadat de Deurnese Peel een natuurmonument geworden was, begon WBdP met het verrichten van beheerswerk. Alleen grensbescherming was namelijk niet voldoende. Het gebied werd nog steeds ontwaterd door de vele afwateringsloten die t.b.v. de verveningen waren gegraven. Talloze sloten in de Peel zijn afgedamd, waardoor de waterstand weer steeg. Ook startte WBdP met het omzagen van berkenbomen die er als gevolg van de uitdroging waren gaan groeien. Dit om het van nature open landschap van het hoogveen te behouden en te herstellen.

Door dit beheerswerk kreeg de Deurnese Peel (plus de Mariapeel en de Heidse Peel, waar ook werd gewerkt) deels het hoogveenkarakter (nat, voedselarm en open) weer terug.

Acties tegen bedreigingen van buitenaf

Al snel kwam de Werkgroep er achter dat ook beheerswerk niet voldoende is. De Peel is tegenwoordig veel kleiner dan vroeger en staat erg onder druk van bedreigingen van buitenaf. De meeste daarvan vloeien voort uit de moderne landbouw, met name ammoniakneerslag en verdroging.

Instelling hydrologische bufferzones en acties tegen beregening

Door de diepe ontwatering en beregening uit grondwater werd het landbouwgebied rond de Peel veel droger. Daardoor zakt het water uit de Peel vooral 's-zomers veel sneller weg.

De Werkgroep maakte daarom op grond van de Natuurbeschermingswet bezwaren tegen nieuwe sloten, drainages en beregeningen rondom de Peel.

Dit leidde ertoe dat rond de Grote Peel een hydrologische bufferzone van 2 km breedte werd ingesteld, waarin nieuwe ontwateringen natuurvergunningplichtig zijn.

Ook rond andere Natura2000-Peelgebieden werd daarna door acties van WBdP een vergelijkbare zone ingesteld.

In 2018 stelde WBdP beroep in tegen het ontwerp Natura2000-beheerplan voor de Peel. Daarin stond onterecht dat beregening uit grondwater rondom de Peel slechts een gering effect heeft en dat het deels vrijgesteld kon worden van de natuurvergunningplicht.

Het beroep werd gewonnen. Het beheerplan moest op dit punt worden herzien.

Echter: ook alle reeds bestaande grondwateronttrekkingen binnen de bufferzones zijn negatief voor de waterstand in de Peel. Dit mede omdat het grondgebruik rondom de Peel sterk is geïntensiveerd (o.a. boomteelt, bloembollen, graszodenbedrijven, groenteteelt).

WBdP heeft daarom handhavingsverzoeken ingediend, omdat de beregeningsputten niet beschikken over een natuurvergunning.

Bezwaren tegen ammoniakuitstoot. Het PAS vernietigd!

De ammoniakuitstoot uit de enorme intensieve veehouderij zorgde voor steeds meer stikstof -en dus te veel voedingsstoffen- in de Peel.

Op dit vlak was -en is- WBdP zeer actief. De Werk-groep diende bezwaren in tegen gemeentelijke en provinciale vergunningen. Daarnaast werd ook veelvuldig overlegd met overheden en agrariërs.

In totaal zijn er betreffende ammoniak wel zo'n 3000 bezwaren ingediend, waarvan er zo'n 300 bij de Raad van State terechtkwamen. Het overgrote deel van die rechtzaken werd gewonnen.

Dit leidde tot verbetering van de regelgeving, o.a. tot gemeentelijk stand-still-beleid en provinciale ammoniakreductieplannen.

Helaas werd veel van die betere regelgeving later weer afgeschaft. Tijdens de acties van WBdP werd duidelijk dat de overheid steeds weer onder de Europese regelgeving uit probeerde te komen. Bijvoorbeeld met het Programma Aanpak Stikstof, dat helemaal geen adequate aanpak bleek te zijn. Op 29 mei 2019 deed de Raad van State uitspraak in zes beroepen van WBdP betreffende natuurvergunningen die met dat PAS waren verleend. De conclusie was dat het programma niet voldeed aan de Europese eisen. De inmiddels beruchte 'stikstofuitspraak' was geboren!

Acties hebben uitstraling naar andere gebieden

Met deze strijd voor de externe bescherming is WBdP nog steeds bezig, vaak met succes.

Behalve voor de Peel zelf, hebben de acties van WBdP waarschijnlijk ook voor andere natuurgebieden gevolg gehad. Ze zullen hebben bijgedragen aan het besef dat de natuur alleen kan worden beschermd door afdoende veiligstelling tegen aantastingen van buitenaf.

Verbeterplannen

Omdat met het ageren tegen bedreigingen van buitenaf de situatie voor de Peel nooit beter wordt, is WBdP zich ook gaan richten op verbeterplannen en beleidsbeïnvloeding: begrenzing nieuwe natuur, vernattingsplannen, landinrichting, opstellen N2000-beheerplan, recreatiezoneringsplan, etc., etc.. Te veel om allemaal te behandelen.

Enkele voorbeelden daaruit:

Verheven Peel

De Verheven Peel-visie werd door WBdP ontwikkeld; een plan om de Deurnese Peel en Mariapeel aan elkaar te laten groeien tot één groot, adequaat beschermd natuurgebied. Mede als gevolg van dit plan werd er rond deze twee Peelgebieden relatief veel nieuwe natuur aangewezen.

Nieuwe natuur tussen Deurnese Peel en Mariapeel

De samenwerking van WBdP met drie landbouworganisaties had tot gevolg dat tussen de Deurnese Peel en de Mariapeel door de overheid drie glastuinbouwbedrijven werden aangekocht. Deze eerste aankopen hebben er toe geleid dat daarna een landinrichting werd gestart.

Alle zeven glastuinbouwbedrijven zijn aangekocht, plus alle verdere inliggende landbouwgronden. Die gronden zijn ingericht als natuurgebied en flink vernat, om de waterstand in de naastliggende Peelgebieden stabiel te kunnen houden.

Heel belangrijk daarbij is dat een diepe, sterk de Peel ontwaterende, sloot (de Soeloop) is gedicht.

WBdP is bij deze planvorming intensief betrokken geweest.

Nieuwe natuur rond Heidse Peel

Rond dit uit meerdere kleine stukjes bestaande Peelrestant in gemeente Venray was geen nieuwe natuur aangewezen. Door acties van WBdP heeft provincie Limburg dit later alsnog gedaan. Het grootste deel daarvan is inmiddels verworven en vernat.

Nieuwe natuur rond Sarsven/De Banen

Mede door de acties van WBdP tegen drainage en beregening rond het Peelrestant Sarsven/De Banen van het Limburgs Landschap kon dit natuurgebied worden uitgebreid met nieuwe natuur en beter worden vernat.

Aankoop van 'Het Molentje'

In 'het Molentje', een landbouwgebied ten zuiden van de Heittrakse Peel, wilde de gemeente Deurne een deel van haar gronden verkopen. WBdP zorgde er voor dat deze werden gekocht door Natuurmonumenten. Inmiddels zijn de gronden eigendom van SBB. Er wordt gewerkt aan het ontwikkelen van nat schraalgrasland. WBdP voert op een deel van de gronden het beheer uit.

Extra vernattingsmaatregelen in de Peel

WBdP is betrokken geweest bij het treffen van diverse extra vernattingsmaatregelen in de Peel. In de Mariapeel zijn kades en stuwen aangelegd, plus lekken naar de ondergrond gedicht.

In de Grote Peel zijn vergelijkbare maatregelen getroffen. Bovendien is daar een diepe sloot (de Euwelse Loop) door actie van WBdP naar buiten de Grote Peel omgeleid.

Vernatting rondom de Deurnese Peel

In 2023 is het 'project Leegveld' afgerond, waar WBdP bij betrokken is geweest: aan de westkant van de Deurnese Peel zijn 180 ha landbouwgrond omgezet in nieuwe natuur. Die gronden worden na aankoop zoveel mogelijk vernat, ten behoeve van een stabielere waterstand in de naastliggende Peel. Ook in de Deurnese Peel zelf zijn kades aangelegd en lekken naar de ondergrond gedicht om de waterstand te verhogen en vooral te stabiliseren.

Recreatie-zoneringsplan

Vanwege het open landschap is de Peel kwetsbaar voor verstoring door recreatie. Met een zienswijze op het Natura2000-beheerplan bereikte WBdP dat er voor de Peelgebieden een recreatiezoneringsplan werd opgesteld.

Provinciale gebiedsplannen

WBdP neemt op dit moment deel aan de opstelling van de gebiedsplannen van provincie N.-Brabant en Limburg. Deze plannen worden de uitwerking van het Nationaal Programma Landelijk Gebied, waarmee de overheid de problemen op het gebied van stikstof, verdroging, klimaat en waterkwaliteit integraal wil aanpakken.

Dit is een grote kans om de Peel uitgebreid te krijgen met natte, nieuwe natuur en/of natuurvriendelijke landbouw, waardoor de hoogveenregeneratie meer kans krijgt.

Met de hierboven genoemde handhavingsverzoeken tegen beregening rondom de Peel probeert WBdP dit beleidsbeïnvloedingswerk kracht bij te zetten.

Advocaat van de aarde

Met de steun van Advocaat van de Aarde verwacht WBdP haar Peelbeschermingswerk te kunnen voortzetten en te kunnen intensiveren. Bijvoorbeeld doordat het laten uitvoeren van contra-expertises op (overheids)rapporten en onderzoeken mogelijk wordt. Ook het meer kennis uitwisselen met aanverwante organisaties, zal er wellicht aan bijdragen.

